

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

תענית - ו'

1. על שם מה נקרא הגשם הראשון יורה, ומתי זמנו?

- א. שמורה לבריות להטיח גגותיהן, להכניס הפירות ולעשות שאר ההכנות הנצרכות לימות הגשמים.
- ב. שמרווה את הארץ מצמאונה, שנא': "תלמיה רווה וכו'".
- ג. מלשון הוראה שיורד בנחת, כמורה לתלמידו.

ואין לפרש מלשון יורה - חץ שמשיר פירות ומזיק הזרעים והאילנות, כיון שנאמר בסמיכות מלקוש שהוא ודאי לברכה, ואין לומר שהמלקוש קלה מלשון מל וקשה שמפיל בתים וכו' וקשה לתבואה, כיון שסמוך לו יורה שהוא ודאי לברכה, שנא': "כי נתן לכם את המורה לצדקה" **טעם שם מלקוש: א.** שמל קשיות לב ישראל כשלא יורד. **ב.** שממלא תבואה בקשיה, מסיים צמיחתה. **ג.** שיורד על המלילות והקשין שצמחו **זמן היורה:** לר"מ - יורה בחשון, ומלקוש בניסן. ולחכמים - היורה בכסלו. וחכמים - הכוונה לשיטת ר' יוסי בברייתא הבאה. [בשאלה הבאה]

2. מתי רביעה א', מתי רביעה ב' ומתי ג'?

- ר' מאיר: ג' חשון, - ז' חשון, - י"ז חשון. ר' יהודה: ז' חשון, - י"ז חשון, - כ"ג חשון. ר' יוסי: י"ז חשון, - כ"ג חשון, - ר"ח כסלו. וכן היה אומר שאין היחידים מתענים עד ר"ח כסלו. ורב חסדא פסק הלכה כר' יוסי.
- ולפ"ז הברייתא: רשב"ג אומר - גשמים שירדו שבעה ימים, נחשב רביעה ראשונה ושניה, או שניה ושלישית, תיתכן רק לפי ר' יוסי.

3. ברביעה ראשונה מתחילים לבקש, וכשהגיע זמן שלישיית ולא ירד מתענים. מה הנפק"מ מתי רביעה שניה?

- א. לענין נדרים שהנודד על דבר עד הגשמים, הולכים אחר לשון בנ"א המתכוונים לרביעה שניה.
- ב. לענין לקיטת זיתים ששינו, כל אדם מותרים בלקט, שכחה ופאה אחר שהלכו בשדה הנמושות [זקנים ההולכים על מקלם ולפירוש אחר המלקט אחר המלקט] ובפרט ועוללות משילכו העניים בכרם ללקט ויבואו שוב. ובזיתים משתרד רביעה שניה.
- ג. לקצר דרך בשבילי רשות - אחד מ' תנאים שהתנה יהושע, שמותר עד רביעה ב'. ומכאן ואילך דריסת הרגל תזיק התבואה שמתחילה לנבוט.
- ד. לענין ביעור שביעית - ששינו: תבן וקש ספיחין שגדלו מעצמם בשביעית, מותר להנות מהם עד שתד רביעה שניה, המקור "ולבהמתך ולחיה אשר בארצך" בא ללמד, כל זמן שמצוי לחיה אוכל בשדה האכל לבהמתך בבית מפירות השביעית, אבל כשכלה בשדה כלה בבית.

4. מהו לשון רביעה, וכמה שיעורה?

מלשון שרובע את הקרקע כמו שאמר רב יהודה שהמטר הוא בעלה של הקרקע 'הרווה את הארץ והולידה והצמיחה'. שיעורה - ראשונה: כדי שתד ותלחלח בקרקע עומק טפח. שניה - שהאדמה תתרכך כשיעור שאפשר לגוף בה כיסוי לחבית. ובשיעור זה אין קללת "ועצר את השמים".

5. גשמים שירדו קודם "ועצר" [קריאת שמע] אין בהם משום ועצר, על איזה זמן מדובר?

קודם קריאת שמע ערבית, אבל קודם קר"ש שחרית אינם יפים לעולם. ונאמר על ענני הבוקר שאין בהם ברכה "וחסדכם כענן הבוקר" **ומה שמצינו שאומרים האנשים כשיורד גשמים בבוקר שיהיה שובע גדול בעולם, הכוונה כשיש עננים עבים. אבל בעננים קלושים אין בהם ממש.**

6. מדוע טוב לשנה כשחודש טבת כאלמנה, שלא יורד בו גשמים?

יש אומרים שהדרכים יפות והולכים ללמוד תורה ממקום למקום. **יש אומרים** - שאז אין השדפון נאחו ומתדבק בתבואה. ואע"פ שאמר רב חסדא 'טוב לשנה כשהדרכים מנוולות בחודש טבת', היינו כשלא ירדו בעונתן. אבל אם ירדו בעונתן רעים הם. **עוד אמר רב חסדא:** גשמים שירדו רק על חלק מהמדינה אין בהם משום קללת ועצר, שאותם שירד להם ימכרו לאחרים. ואע"פ שנכתב בפסוק קלה שבעיר אחת אמטיר ובעיר שניה לא אמטיר, היינו כשיורד יותר מדי והתבואה מתקלקלת. וראיה מלשון הפסוק 'תמטר' תהיה מטר - רבוי גשמים. אבל כשיורד כראוי אינו קלה.

7. משיצא חתן לקראת כלה, כשטיפה נופלת, בולטת מהארץ אחרת כלפיה, מברכין על הגשמים. מה מברכים?

מודים אנחנו לך וכו' על כל טיפה וטיפה שהורדת. ור' יוחנן היה מסים אילו פינו מלא שירה כים ולשונו רינה כהמון גליו וכו'. ולמסקנת הגמ' מסיים בשתי לשונות, קל ההודאות ורוב ההודאות.

"אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת" (חגיגה ט)